

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

งบการเงินจัดได้ว่าเป็นรายงานทางการเงิน ที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลบัญชีที่สำคัญ เพื่อให้กลุ่มผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงใน ส่วนของเจ้าของหรือส่วนของผู้ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงในส่วนกระแสเงินสด ตลอดจน รายละเอียดข้อมูลที่สำคัญเพิ่มเติม โดยกลุ่มผู้ใช้งบการเงินสามารถนำข้อมูลที่อยู่ในงบการเงินไปใช้ ประโยชน์ตามแต่วัตถุประสงค์เป้าหมายของผู้ใช้งบการเงินแต่ละกลุ่ม

การนำข้อมูลงบการเงินไปใช้ประโยชน์ โดยส่วนใหญ่จะพบว่า กลุ่มตัวเลขแรกที่ทุกกลุ่ม ผู้ใช้งบการเงินจะต้องนำมาพิจารณานำไปใช้ประโยชน์ นั้นคือตัวเลข “กำไร” โดยความหมายของ กำไรในทางบัญชีนั้น จะเกิดขึ้นเมื่อธุรกิจมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หรือ มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย หากการพิจารณาตัดสินใจลงทุนโดยการนำกำไรสุทธิไปพิจารณาเพียงอย่างเดียว นั้น อาจไม่เพียงพอ ต่อพิจารณาถึงความสามารถในการดำเนินงานว่าดีหรือไม่ เนื่องจากพบว่าการแสดงตัวเลขกำไร ดังกล่าว ยังไม่ใช่ภาพตัวเลขกำไรที่แท้จริงของบริษัท หรือ ผู้ใช้งบการเงินพบว่า ตัวเลขกำไรที่ได้มา เกิดจากการจัดการตัวเลขทางบัญชี เพื่อต้องการทำให้กำไรอยู่ในระดับที่สูงหรือต่ำตามความ ต้องการ โดยผ่านวิธีการจัดการกำไร (Earnings Management)

การจัดการกำไร (Earnings Management) เป็นวิธีการจัดการกำไรโดยมีวัตถุประสงค์ใน การสร้างกำไร เพื่อจงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นหรือมูลค่าที่ซื้อขายในทิศทางที่ ต้องการ ผ่านวิธีการตั้งประมาณการทางบัญชี (Cookie Jar Reserve Techniques) ผ่านวิธีการ ประมาณการผลขาดทุนยอดใหญ่ในคราวเดียว (Big Bath) ผ่านการซื้อธุรกิจ (Big Bet on the Future) การมีทางเลือกในด้านแนวปฏิบัติสำหรับวิธีการบันทึกบัญชี (Accounting Method Choice) และ การตกแต่งตัวเลขกำไร ด้วยการบันทึกจำนวนเงินที่ไม่มีมูลค่าที่เป็นนัยสำคัญ ให้เป็นกำไรตามที่ ต้องการ ดังนั้นในฐานะกลุ่มผู้ลงทุนจึงควรที่จะศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการ จัดการกำไร หากกลุ่มผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจผ่านงบการเงินที่มีการจัดการกำไรดังกล่าว อาจ นำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดและก่อให้เกิดความเสียหายตามมาได้ โดยทุกกลุ่มธุรกิจล้วนมี เป้าหมายเพื่อต้องการทำกำไรสูงสุดให้กับกิจการ โดยการจัดการกำไรในกลุ่มบริษัทที่มีความ ต้องการจัดการกำไรตามวัตถุประสงค์ใด วัตถุประสงค์หนึ่งตามแต่ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีอำนาจในการ บริหารบริษัทนั้นต้องการ ผ่านการจัดการกำไรของรายการคงค้าง โดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals : DISC) ได้ โดยอาจนำแนวทางเลือกปฏิบัติที่เป็นผลขาดต่อข้อเท็จจริงมา

จัดทำเป็นรายงานทางการเงินก็เป็นได้ ซึ่งจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในกลุ่มของบริษัทที่พบก็มักจะต้องการให้ผลกำไรของกิจการนั้นต่ำ อาจเนื่องจากสาเหตุว่า กิจการอยู่ในกลุ่มบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินและอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ ดังนั้น จึงเริ่มมีการจัดการกำไรให้ลดลงก่อนที่จะมีการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ได้ (ปาริชาติ มณีมัย และศันสนีย์ ศรีวรรณไพศาล, 2552) ในทางกลับกันหากผู้ที่มีอำนาจในการบริหารต้องการให้ผลกำไรของกิจการนั้นสูง อาจเนื่องจากสาเหตุว่า กิจการต้องการให้หลักทรัพย์เป็นที่ต้องการของนักลงทุน ซึ่งจะสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (พรรณนิภา กรวรรณพัฒน์ : 2548) อีกทั้งในช่วงตั้งแต่ปี 2549 – 2556 บริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยอ้างอิงข้อมูลได้จากสถิติข้อมูลบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรก โดยจากเดิมในปี 2549 มีกลุ่มบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชน จำนวน 14 บริษัท และ ณ ปัจจุบันปี 2556 สัดส่วนที่สูงขึ้นเป็นจำนวน 38 บริษัท

ภาพประกอบ 1 แสดงจำนวนหลักทรัพย์ที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามช่วงปีที่เสนอขายหลักทรัพย์ ตั้งแต่ช่วงปี 2549 - 2556

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2557

จากภาพจะเห็นได้ว่าการเติบโตของหลักทรัพย์ที่เสนอขายครั้งแรกต่อสาธารณชน มีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาในกลุ่มของบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ว่ามีการจัดการกำไรหรือไม่ เนื่องจากมีมูลเหตุจูงใจในด้านการต้องการเข้าทำการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์เป็นสำคัญ

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ทางผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของ ผลกระทบของช่วงระยะเวลาที่บริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชน ที่มีต่อการจัดการกำไรผ่าน

รายการคงค้าง เพื่อศึกษาช่วงระยะเวลาก่อน-หลัง มีผลต่อ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของ
 หลักทรัพย์ที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ
 เพื่อสำรวจและศึกษาแนวโน้มการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกลุ่มบริษัทที่เสนอขาย
 หลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของช่วงระยะเวลาก่อน-หลัง มีผลต่อ การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง
 ของหลักทรัพย์ที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของหลักทรัพย์ที่เสนอ
 ขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

คำถามการวิจัย

1. ช่วงระยะเวลา ก่อน ที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์
 แห่งประเทศไทยมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างหรือไม่
2. หลักทรัพย์มีแนวโน้มการจัดการกำไรของรายการคงค้าง โดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร
 ในช่วงระยะเวลา ก่อน ที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
 ประเทศไทยหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัย จึงได้ทำการกำหนดสมมติฐานแสดง
 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม และพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้
 สมมติฐานที่ 1 ทดสอบความสัมพันธ์ของข้อมูลรายการคงค้างทั้งหมด รายการคงค้าง
 ทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบ Jones 1991 รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร และ รายการคง
 ค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ตามแบบจำลอง Modified Jones Model

สมมติฐานที่ 2 ช่วงระยะเวลาก่อนที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนใน
 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีผลต่อการจัดการกำไร สูงกว่า ช่วงหลังวันที่เสนอขายหลักทรัพย์
 ครั้งแรกต่อสาธารณชน Shen, Zhe, Coakley, and Insteford, 2014 ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการกำไร
 และรายการผิดปกติในหลักทรัพย์ที่เสนอขายหุ้นสามัญต่อสาธารณชนครั้งแรกในประเทศจีน และ
 พบว่า การรับรู้รายการทางบัญชีโดยผ่านการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร มีความสัมพันธ์ กับการจัดการ
 กำไร

สมมติฐานที่ 3 การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างมีความสัมพันธ์ กับ ประเภทอุตสาหกรรมของหลักทรัพย์ พรทิวา ขาวสะอาด , 2555 ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการกำไร : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านอัตราการเติบโตและค่าตอบแทนของผู้บริหาร และประเภทธุรกิจ อุตสาหกรรมของหลักทรัพย์ มีความสัมพันธ์กับระดับการจัดการกำไร

สมมติฐานที่ 4 การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างมีความสัมพันธ์ กับ การสอบบัญชี โดยสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่มสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4) พิมพ์ชนก ดันดีระนา , 2554 ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการกำไรผ่านรายการพึงรับพึงจ่ายของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่สาธารณชนเป็นครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ ขนาดบริษัท และธุรกิจบริการ มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการพึงรับพึงจ่ายของบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่สาธารณชน

สมมติฐานที่ 5 การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างมีความสัมพันธ์ กับ ระยะเวลาในการดำเนินกิจการตั้งแต่เริ่มจนถึงปีที่เข้าเสนอขายหลักทรัพย์ต่อสาธารณชนครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

สมมติฐานที่ 6 การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างมีความสัมพันธ์ กับ การบริหารงานโดยผู้ถือหุ้น กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อสาธารณชนครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของช่วงระยะเวลาที่บริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชน ที่มีต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง”

2. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 119 บริษัท 740 ข้อมูล ประกอบด้วยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 ถึงปี.ศ. 2556 เป็นปีที่หลักทรัพย์เข้าเสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยเป็นเวลา 1 ปี

นิยามศัพท์เฉพาะและนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การจัดการกำไรเกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารหรือผู้จัดการใช้วิจารณญาณในการนำเสนอรายงานทางการเงิน และจัดโครงสร้างธุรกรรมในการเปลี่ยนแปลงรายงานทางการเงิน เพื่อจงใจปิดบังผลการดำเนินงานที่แท้จริงบางประการผ่านรายงานทางการเงินต่อผู้มีส่วนได้เสียหรือกลุ่มผู้ถือหุ้น (Healey และ Whalen, 1999)

บริษัทเสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชน หมายถึง บริษัทที่นำหลักทรัพย์ออกมาเพื่อจำหน่ายหลักทรัพย์ให้กับประชาชน บุคคลทั่วไปเพื่อเป็นการระดมทุนให้กับธุรกิจเป็นครั้งแรกผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

รายการคงค้าง (Accruals) หมายถึง รายการทางบัญชีที่เกิดขึ้นแล้วในงวดบัญชีปัจจุบัน แต่กิจการยังไม่ได้บันทึกบัญชีและมิได้มีการจ่ายเงินสด

รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals : DISC) หมายถึง รายการคงค้างที่เกิดขึ้นโดยการจงใจใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในการจัดการตัวเลขกำไรของธุรกิจ

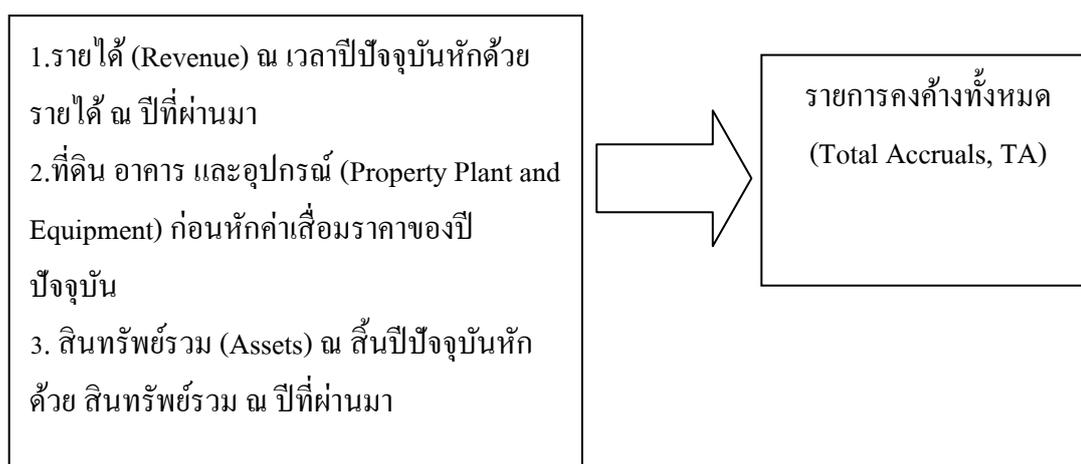
รายการคงค้างรวม (Non-Discretionary Accruals: NDISC) หมายถึง รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารหรือรายการคงค้างปกติ

คำนวณหารายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals, TA) ซึ่งได้จากผลต่างของกำไรสุทธิกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่แสดงในงบกระแสเงินสด

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

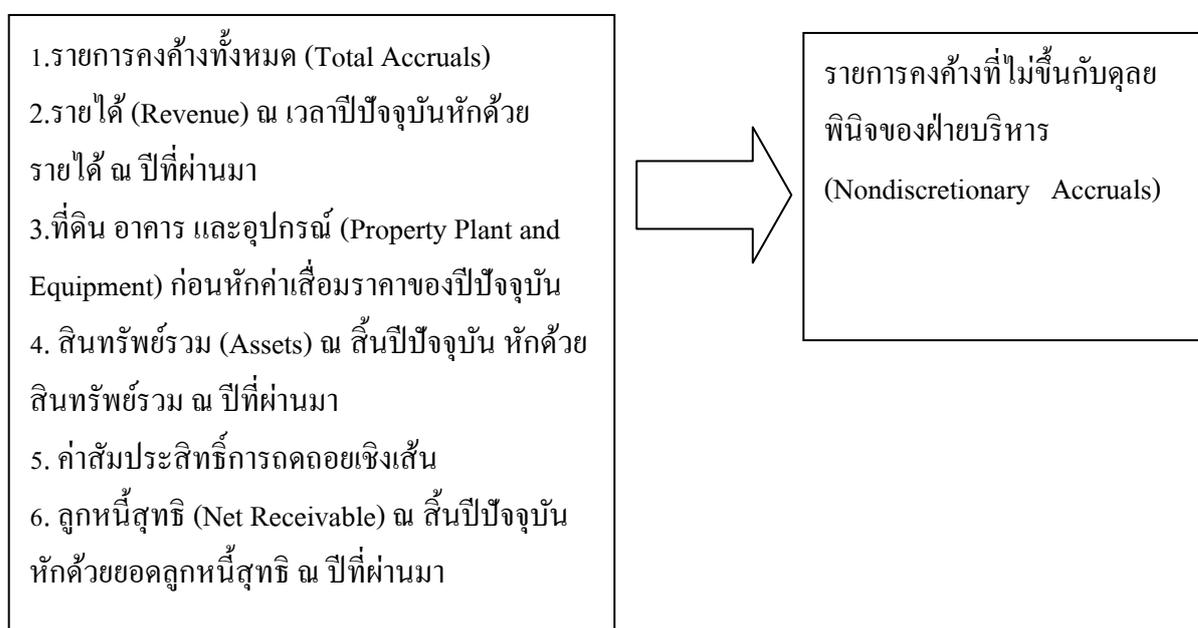
ขั้นตอนที่ 1 ทดสอบรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals, TA)

โดยทดสอบผ่านรายการรายได้, ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์และสินทรัพย์รวม โดยคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบ Jones (1991) ซึ่งจะได้สมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดของรายการคงค้างทั้งหมด เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้น

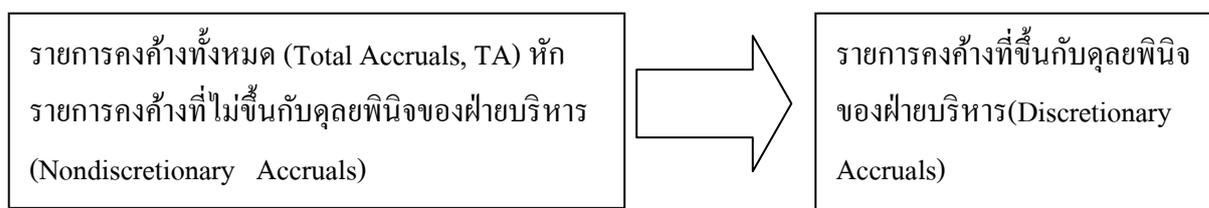
ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Nondiscretionary Accruals)

โดยทดสอบผ่านรายการรายได้ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์รวม ลูกหนี้การค้า และรวมถึงผลของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบจำลอง Jones (1991) นำมาคำนวณรายการคงค้างทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบ Modified Jones (1995) เพื่อคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่ละบริษัท

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals)

คำนวณหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยคำนวณจากรายการคงค้างทั้งหมด หักออกจากรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

ขั้นตอนที่ 4 คำนวณหารายการค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร
(Discretionary Accruals)

การคำนวณหารายการค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) จะคำนวณค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ในช่วงระยะเวลาก่อน เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

และคำนวณหารายการค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) จะคำนวณค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ในช่วงระยะเวลาหลัง เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 5 ทดสอบรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร(Discretionary Accruals)

โดยการทดสอบสมมติฐานการจัดการกำไรของหลักทรัพย์ผ่านค่าเฉลี่ยสำหรับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร(Discretionary Accruals) ในช่วงระยะเวลาก่อน กับ ช่วงระยะเวลาหลัง เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

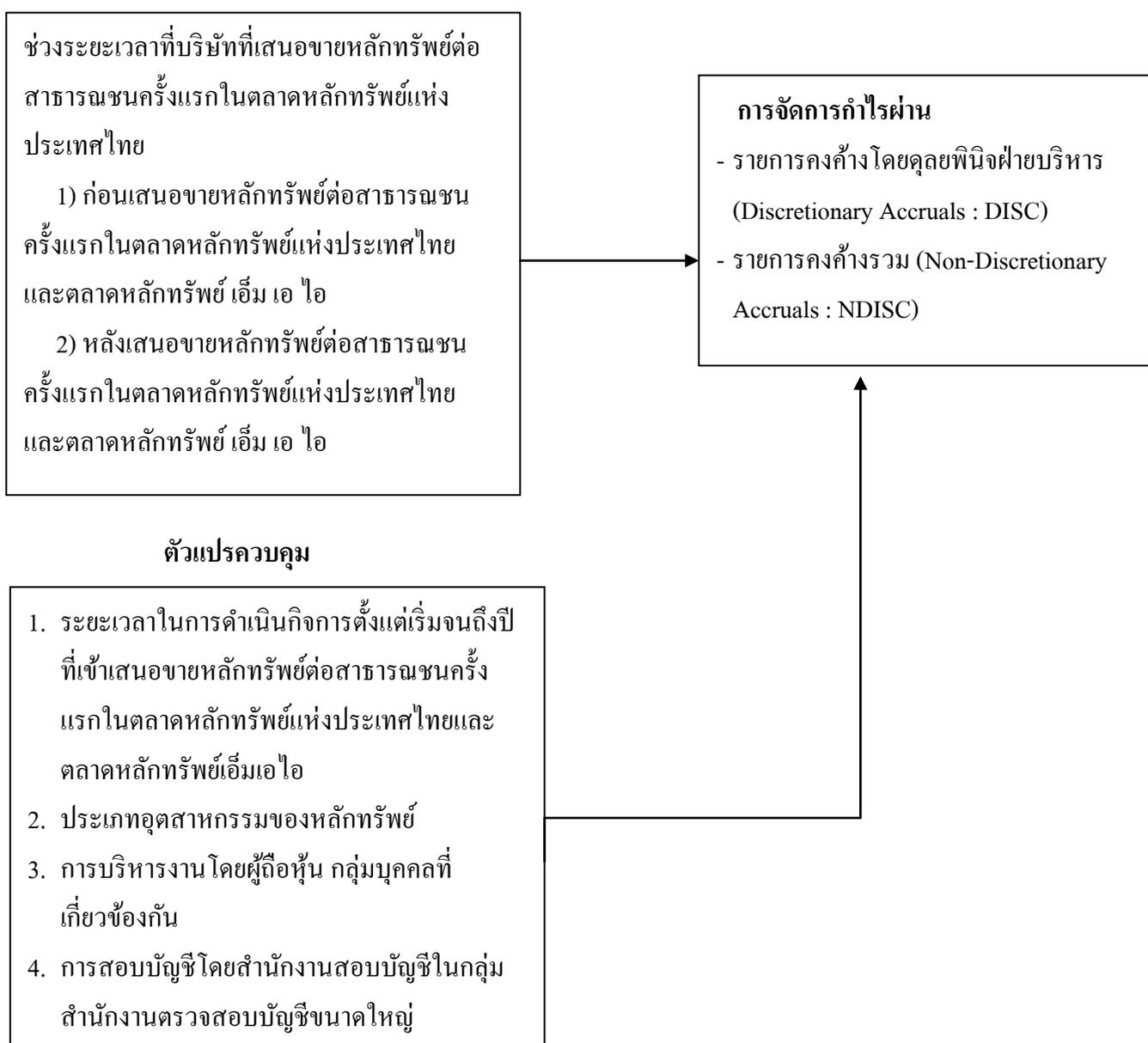
กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้ทำวิจัยได้ออกแบบกรอบแนวความคิดในการทำวิจัยดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือ กลุ่มช่วงระยะเวลาที่บริษัทเสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ตัวแปรตาม คือ รายการคงค้างโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals : DISC) และรายการคงค้างรวม (Non-Discretionary Accruals : NDISC)
3. ตัวแปรควบคุม คือ ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มจนถึงปีที่เข้าเสนอขายหลักทรัพย์ต่อสาธารณชนครั้งแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ประเภทอุตสาหกรรมของหลักทรัพย์ การบริหารงานโดยผู้ถือหุ้น กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกันและการสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่มสำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงรูปแบบการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกลุ่มบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อทราบถึงแนวโน้ม ทิศทางในการจัดการกำไรของรายการคงค้าง โดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals : DISC) ของกลุ่มบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกต่อสาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ใช้ข้อมูลในการลงทุนทุกกลุ่มได้ตระหนักและระมัดระวังในการใช้ข้อมูลทางการเงินเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ
4. เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาเป็นแนวทางในการควบคุมการจัดการกำไรก่อนเข้าเสนอขายหลักทรัพย์ต่อสาธารณชนได้